

وضع موجود حوزه علمیه قم

در نسبت با انقلاب

- احتمال تربیت طلاب ضدانقلاب¹
- برطرف نشدن خطر انقلاب‌زدایی در حوزه¹
- وقوع حرکت‌های غیرانقلابی و خلاف قانون به اسم حرکت‌های انقلابی¹
- کانون حوزه در اختیار نیروهای ستّنی دارای تکرش‌های غیرانقلابی¹
- رشته تخصصی کلام جدید و قدیم زیر نظر آی‌الله سبحانی¹
- بیان پاسخ شبهات جدید در رشته تفسیر زیر نظر آی‌الله مکارم¹
- توجه به حوزه‌های مختلف نیازهای اجتماعی در مرکز فقهی آی‌الله فاضل¹
- مرکز فقهی آی‌الله شبیری¹
- مرکز پژوهشی آی‌الله جوادی²
- تبدیل شدن وجه سلبی و انتقادی درون نظام اسلامی به ضدانقلاب¹ ○ مشبه شدن انتقاد یک مرجع نسبت به ربوبی بودن نظام بانکی با مخالفت با انقلاب¹
- عدم پذیرش مأموریت جدید حوزه (اقامه دین) با پیدایش انقلاب²
- محافظه کار شدن و از دست دادن خصایص انقلابی⁴
- بروز فساد و تضاد طبقاتی روحانیت درون حوزه، پس از انقلاب⁴

در نسبت با سیاست

- سبب فقدان رویکرد منظم و منقّح کاربردی و عملیاتی در علوم حوزوی³
- عدم وجود ارتباط منسجم و سیستماتیک بین حوزه و نظام³ ○ عدم تداوم اجتماعی و حکومتی علوم موجود در حوزه⁵
- برخلاف فلسفه غرب در ورود به زندگی خصوصی مردم و حکم دادن³
- نه به معنای بیگانگی و قطع ارتباط با دولت^{1,2}
- استقلال روحانیت از دولت¹ ○ به معنای فارغ بودن از آمریت سیاسی در تریبات درونی خود^{3,4}
- نقش نداشتن دولت در ساماندهی درونی آن¹
- کاسته شدن از مدنیت سازمان روحانیت به دلیل حضورروحانیت در ارکان قدرت¹
- تحلیل‌های تقلیدی به دلیل نفوذ در حوزه و فریب طلاب از سوی سودجویان سیاسی²
- سیاست‌زدگی حوزویان^{3,4} ○ انحصارطلبی و خودحق‌مطلق‌پنداری برخی از روحانیون³
- افراط و تفریط و دوری از اعتدال در سیاست‌ورزی^{3,4}
- خودسری، تخطی از قانون و زیر پا گذاردن آن در رفتارهای سیاسی³
- عدم توازن میان انقلابی‌گری و حمایت از نظام سیاسی^{1,2} ○ من نظام سیاسی^{3,4} ○ حمایت از نظام⁷
- من انقلابی³ ○ نقد شدید کاستی‌ها⁷
- مقدس‌مآیی¹¹
- انعطاف‌ناپذیری و سخت‌گیری¹¹
- خردسنیزی و عقل‌گریزی¹¹
- عدم ادراک نقش اقتضائات عصری¹¹
- جزم‌اندیشی¹¹
- واپس‌گرایی¹¹
- شخصیت‌زدگی¹¹
- انتقادناپذیری¹¹
- ایستادگی در برابر تحول انقلابی¹¹
- فقدان آینده‌نگری در چارچوب منظومه فکر سیاسی¹¹
- وفاداری به حوزه بدون وفاداری به نظام سیاسی¹¹
- وفاداری به نظام ولایت سیاسی معصوم(ع) بدون وفاداری به نظام نیایی ولایت فقیه¹¹
- وفاداری به اصل نظام بدون وفاداری به شخصی ولی فقیه¹¹
- وفاداری به ولی فقیه بدون وفاداری به نوع و ساختار مردم‌سالارانه رژیم¹¹
- مخالفت با اسلام سیاسی¹

در نسبت با پیشرفت

- دنبال کردن الگوی توسعه غربی¹
- عدم تلاش برای تحقق تمدن اسلامی¹
- فاصله زیاد با وضع مطلوب¹
- مراجع⁴
- استادان²
- پژوهشگران²
- مبلّغان⁴
- مدیران⁴
- طلاب در حال تحصیل²
- فضایی نامطلوب برای بحث علمی⁴
- نهادینه نشدن آزادی در حوزه⁴ ○ کاهش حریت و آزادی در حوزه⁴
- احاطه نداشتن روشنفکران دینی به مباحثی اجتماع³ ○ ناتوانی از ابداع و نوآوری در اجتماع و اکتفا به سبک ستّنی تدریس درس خارج³
- تفکیک سه حوزه اعتقادات و اخلاقی و فقه از یکدیگر و عدم تسلط به زبان هم³ ○ عدم حرکت در یک راستا³
- تفکیک سه حوزه اعتقادات و اخلاقی و فقه از یکدیگر و عدم تسلط به زبان هم³ ○ عدم وجود مطالعات میان‌رشته‌ای³
- دچار بحران هویت³ ○ در صورت شانه خالی کردن از مسئولیت اقامه دین³
- همواره پاسخگویی در محدوده نیازهای فردی مؤمنان و مکلفان²
- بحران کارآمدی نظام به سبب عدم پاسخگویی حوزه به چالش‌های نظری حکومت اسلامی در مواجهه با ابعاد مختلف مسائل روز⁴
- غفلت از احکام اجتماعی اسلام و محدود شدن به اعمال فردی انسان و تبیین رابطه او با خدا⁹
- جمود بر رویه مشهور و تکرار فتاوی‌ا گدشتگان⁹
- ناکامی در رفع بحران هویت در ایران⁸ ○ به چالش کشیده شدن هویت اسلامی در فضای آزاد ارتباطی توسط حاملان هویت‌های رقیب⁸
- فقدان نقشه جامع علمی در حوزه¹¹
- ابهام در جایگاه تولیدی حوزه¹¹
- ضعف شدید در مهندسی علم و مدیریت پژوهش و ساماندهی پژوهشگران¹¹
- فقدان مکانیسم‌های حل تعارض و تراجم¹¹

در نسبت با مردم

- در کنار مردم نبودن روحانیت⁴ ○ سکوت حوزه نسبت به بحران‌های اجتماعی مانند: گورخوابی⁴
- واکنشی و منفعل بودن تولیدات روحانیت و عدم تأثیر در خرده‌فرهنگ‌ها⁴
- نهادی مدّنی به معنای برخاسته از بطن جامعه و در مقابل نهادهای سیاسی مثل احزاب و گروه‌های سیاسی¹

در نسبت با علوم انسانی

- روشنفکران¹
- وجود دو جریان مانع تحول علوم انسانی¹ ○ آخوندهای منبری¹
- نظریه‌پردازانی در همه عرصه‌ها بدون داشتن تخصص¹
- فاصله سطح دانشی حوزه علمیه با سقف جهش موضوعات در سال‌های اخیر³
- فقدان تخصص‌گرایی در علوم مورد نیاز جامعه سبب عمق نیافتن و به راه حل نرسیدن³
- گرفتاری به بن‌بست علمی منطقه‌ای در حوزه³ ○ عدم ارتباط با حوزه‌های جهان اسلام و دانشگاه‌ها³
- چدا شدن علوم انسانی از علوم حوزوی و نیرداختن به آن‌ها در حوزه³
- عدم مطالعه و نظام‌سازی در عرصه اقتصاد اسلامی³
- نبود توجه به مطالعات جامعه‌سازی و نهادسازی در حوزه³ ○ عدم امکان تحقق تمدن اسلامی با این رویه³
- شکاف عظیم میان عرصه و تقاضای دانش انسانی – اسلامی در حوزه¹¹

آسیب‌های در معرض¹¹

- روحیه باس و ناامیدی¹¹
- جمود و تحجّر¹¹
- خودباختگی علمی و فرهنگی¹¹
- هتاکمی و مسئولیت‌گریزی¹¹
- فروغفتنیدن در مرداب سکوت و جمود¹¹
- شائبه‌زدگی¹¹
- هرج و مرج فکری و علمی¹¹
- جدال و مرء¹¹
- افتادن در گرداب هرزه‌گویی و کفر‌گویی¹¹
- سیاست‌زدگی و سیاست‌زدایی¹¹
- نفوذ صاحبان قدرت و ثروت و تربیون¹¹
- گسترش فرهنگ فاسد پیگانه¹¹
- مزوی شدن صاحبان خرد و اندیشه¹¹
- انفعال و عقب‌گرد جامعه و حکومت¹¹
- ترجمه افکار غرب¹¹